

Dávid Fröhlich

matematik, astronóm, geograf, historik, chemik, filozof

(* 1595, Ľubica pri Kežmarku - † 24.4.1648, Levoča)

Dávid Fröhlich - geograf, historik, astronóm, fyzik, chemik, filológ, pedagóg, cestovateľ...
- jeden z najväčších vedcov Európy z obdobia sedemnásteho storočia. A bezpochyby aj najvýznamnejšia osobnosť, ktorá sa narodila v Ľubici.

Život

Dávid sa narodil sa v Ľubici ako najmladší syn Margaréty Klemensovej a Jána Frölicha, rektora mestskej evanjelickej školy. Matka pochádzala pravdepodobne zo Spišského Podhradia a otec z Kežmarku.

Fröhlich sa však do Kežmarku dostal až ako väčšie dieťa. Kvality jeho otca si všimlo aj blízke slobodné kráľovské mesto Kežmarok, známe svojím evanjelickým gymnáziom, na ktoré už v tomto období chodili študenti z celej strednej Európy. Preto po smrti kežmarského rektora Kunischa pozvali r. 1601 na uprázdnené miesto riaditeľa školy Jána Frölicha. Ten pozvanie prijal a presťahoval sa s rodinou do Kežmarku.

Dávid pravdepodobne začal chodiť do školy v Kežmarku, kde mu jeho otec vštepoval lásku k filológii, prírodným vedám a hlavne k astronómii. Žiaľ, rektor Fröhlich pobudol vo svojom úrade len do svojej predčasnej smrti r. 1608. V úrade ho strieda kežmarský rodák Dávid Praetorius. práve Praetorius, ktorý sa ujal osirelého Dávida a ostal jeho dobrodincom až do konca života. K žiakom mal veľmi pekný vzťah - o čom písal aj Fröhlich - chodievali spolu do prírody, do Tatier, mineralizovali, botanizovali, ba písal pre nich aj príležitostné divadelné hry.

O štúdiách Dávida na kežmarskom gymnáziu nevieme veľa - matrika študentov z tohoto obdobia sa stratila počas II. svetovej vojny. Vieme len toľko, že sa naučil latinčine, gréčtine, jeho rodným jazykom bola nemčina, ale vedel aj po slovensky, maďarsky i poľsky.

R. 1648 cestuje Fröhlich do Levoče zrejme do Brewerovej tlačiarne, kde je častým hosťom. Tu 24.apríla umiera na neidentifikovanú pľúcnu chorobu a veľkú horúčku.

Dielo

Ešte ako študent vydáva r. 1623 vo Vratislavi svoj prvý kalendár. Kalendáre boli pre vydavateľov veľmi výnosné - obsahovali nielen zoznamy dní, mien, ale aj meteorologické a astronomické predpovede, rôzne zaujímavosti z histórie, zemepisu, poľnohospodárstva, mapy nočnej hviezdnej oblohy, podľa ktorých sa mohli orientovať pocestní...

Kalendáre obsahovali aj dátumy trhov, fundované state o praktickej matematike a astronómie, za čo si Frölich vyslúžil od panovníka Ferdinanda III. Titul **cisársky a kráľovský matematik**.

Prvé dielo Frölicha je na svete. Zatiaľ sa podarilo získať údaje o 133 Frölichových dielach, z toho 128 kalendárov, ale určite ani toto číslo nie je konečné. Žiaľ, na území Slovenska je minimum týchto diel, cca 1/3 vlastní Széchényiho knižnica v Budapešti.

Hoci počas štúdií vydal Frölich ešte ďalší kalendár a zdalo by sa, že pre túto prácu má dost vedomostí, on sám spokojný nebol. Pokračoval v krátkodobých štúdiách na viacerých nemeckých univerzitách - vo Wittenbergu, Lipsku, Drážd'anoch, Jene, Halle atď. - študoval matematiku, zemepis, históriu, medicínu, teológiu, filozofiu - chcel sa stať podľa vtedajšej módy polyhistorom. Popritom cestoval po celej strednej Európe.

Kalendáre nepretržite /do roka aj päťoro/ vychádzajú vo Vratislavi, Levoči, Trenčíne, Bardejove, Kluži, Alba Iulii, Oradei, Sibiu, Brašove, Norimberku, Kőszegu... Kalendáre vychádzajú dokonca ešte dva roky po Frölichovej rýchlej a neočakávanej smrti - stačil ich pripraviť do tlače...

Významný je Fröhlichov spis *Anatomae revolutionibus mundanae* čiže **Výklad otáčania Zeme** (Levoča, 1632). V čase procesu proti Galileovi Galileimu ako prvý v Uhorsku **obhajoval** zväčša vedeckými argumentmi **názor, že Zem sa otáča**. Predstavoval si, že okolo osi prechádzajúcej jej stredom a pólmi Zem rotuje ako priklincovaná vrtuľa. Anticipoval princípy zákona všeobecnej gravitácie a relatívnosť pohybu. Ten vysvetľoval metafyzicky – dušou kozmu je svetový duch, ktorý uvádza všetko do pohybu.

V diele *Medulla geographiae* čiže **Príručka praktického zemepisu** ([Bardejov, 1639](#)) po rokoch opísal svoj výstup na „najvyššie končiare Tatier“ ([1615](#)). V čase, keď sa zväčša prezentovali špekulácie vyčítané z kníh, uverejňuje výsledky vlastných pozorovaní, teda sa správa ako moderný prírodovedec. Napríklad **opísal, ako sa pri výstupe s výškou mení tlak vzduchu a jeho hustota**.

Hoci Frölich patril medzi najznámejších vedcov, jeho dielo sa u nás ešte stále nedocenilo - je viac uznávaný na území Maďarska a Nemecka ako na území rodného Slovenska.

Zdroj:

[„http://sk.wikipedia.org/wiki/Daniel_Fr%C3%B6hlich“](http://sk.wikipedia.org/wiki/Daniel_Fr%C3%B6hlich)